

بسم الله الرحمن الرحيم

El-Raye Gazetesi

Azerbaycan'ın Karabağ Operasyonu ve Arka Planı

Üstad Esad Mansur'un Kaleminden

Azerbaycan 19.09.2023 günü Ermenistan tarafından işgal edilen Karabağ bölgesine askeri operasyon yapacağını ilan etti ve Ermenistan'ın kayıtsız şartsız olarak teslim olmasını istedi, bölgede yaklaşık 90 ermeni mevki üzerinde de hâkimiyet kurduğunu ilan etti. Diğer taraftan Karabağ Ermeni yetkilileri bir gün süren Azerbaycan operasyonu neticesinde bölgede hayatını kaybedenlerin sayısının 200 kişiye yaralananların ise 400 kişiye ulaştığını 16 köyden yaklaşık 7 binden fazla kişinin sürüldüğünü ilan ettiler. Ayrıca otuz yıl önce Rusya'nın yardımıyla Müslümanların sürülmelerinin ardından bölgede çoğunluğunu Ermenilerin oluşturduğu 120 bin kişi yaşamaktadır.

Azerbaycan devlet başkanı Aliyev, 20.09.2023 günü yaptığı açıklamada Azerbaycan'ın yeniden Karabağ üzerinde hâkimiyet sağladığını ve Ermeni militanların silah sevkiyatına başladığını söyledi.

Bunun üzerine Rusya hemen harekete geçerek silahsızlanmaları ve savaşı durdurmaları için Ermenilere baskı yaptı. Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı, Bakü'nün batısındaki Yavlah şehrinde Rusya'nın sponsorluğunda yapılan görüşmeleri yapıcı olarak nitelendirdi. Ermenilerin bölgeye yeniden entegrasyonunun sağlanması, altyapısının onarılması, çalışmaların Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası ve kanunlarına uygun olarak düzenlenmesi konuları görüşüldü. Ermenistan ise operasyonu kınamadı, konuya mesafe koydu ve Başbakan Paşinyan, "Ermenistan ile Azerbaycan arasında adil ve kalıcı bir barışın sağlanması, Karabağ halkının haklarının ve güvenliğinin sağlanması" çağrısında bulundu. Çünkü Ermenistan kendisinin yalnız olduğunu, Azerbaycan'a karşı koyamayacağını gördü ve Rus barış gücünün görevini yerine getirmede başarısız olduğunu ilan etti. Rusya, Ukrayna savaşı ile meşguldü ve Ermenistan'ı korumak için ikinci bir savaşa girmek istemiyordu. Bu operasyonun arkasında Amerika'nın bulunduğunu, Ukrayna'da olduğu gibi Ermenistan'da Rusya'yı ikinci bir savaşa sokmak istediğini biliyordu. Bu nedenle 2020 yılında arkasında Türkiye ve Amerika'nın bulunduğu ve 1993 yılında Rusya'nın desteği ile Ermenistan tarafından işgal edilen toprakların geri alınması için Azerbaycan tarafından başlatılan savaşın hemen durdurulması için harekete geçti. Zira Ermenistan içerisinde Karabağ'ın da yer aldığı Azerbaycan topraklarının yaklaşık %20-24'lük kısmını işgal etmiş, yaklaşık bir milyon Müslümanı topraklarından sürmüş nihayetinde 1993 yılında, Yedinci Maddeyi devreye sokma tehdidi olmaksızın kalıcı ateşkes ve Ermeni güçlerinin geri çekilmesi çağrısında bulunan Güvenlik Konseyi kararları yayınlanmıştı. Azerbaycan'ın topraklarını geri almasını sağlayacak şartlar oluşuncaya kadar da bu işgal devam etti.

Bunun üzerine Rusya 9 Kasım 2020'de Ermenilerin işgalleri altındaki dört bölgeden güçlerini çekip Azerbaycan'a teslim etmelerini, ateşkesin sağlanmasını ve Karabağ bölgesinin Ermeni kontrolü altında tutması koşuluyla Azerbaycan ile

Ermenistan arasında bir anlaşma imzalanması için devreye girdi. Ayrıca Rusya Devlet Başkanı'nın o dönemde söylediği gibi Ermenistan'ın işgali altındaki Karabağ bölgesinin çözüm bulununcaya kadar bölgeye giren 2.000 kişilik Rus barış güçlerinin kontrolü altında bulunacaktı.

Bu operasyon ile Azerbaycan Rusya nüfuzuna karşı harekete geçmiş oldu. Zira Ermenistan, Rusya liderliğindeki Kolektif Güvenlik Örgütü'nün üyesi olarak Rusya'nın, Ermenistan'ın ve Ermenistan'daki askeri üssün güvenliğini sağlayamadığından şikâyetçi oldu. Bu, örgütün diğer üyesi Kazakistan'a 2022 başında müdahale ettiği gibi, Ermenileri korumak için de müdahale etmesini gerektiriyor. Çünkü örgütün tüzüğünde, üyelerinden herhangi birine yapılan saldırının, örgütün geri kalanına yapılmış sayılacağı belirtiliyor.

Operasyondan en fazla rahatsız olan ülkelerden birisi de Fransa'dır. Zira Fransa Devlet Başkanı Makron, Azerbaycan tarafından Karabağ bölgesine yapılan operasyonu şiddetli bir şekilde kınadı. Ve saldırının hemen durdurulması için çağrı yaptı. Zira Fransa içeride ve dışarıda daimi olarak İslâm'a ve Müslümanlara karşı düşmanca bir siyaset takip ediyor. Bu nedenle Fransa, Ermeni-Azeri anlaşmazlığının çözülmesi için 1992 yılında oluşturulan MİNSK grubunun Amerika ve Rusya ile birlikte bir üyesi olarak Ermenistan meselesini benimsedi.

Her devlet sorunu gerektiği gibi çözmek yerine kendi çıkarlarına göre hareket ediyor. Fransa ise burada herhangi bir rol oynayamadı. Zira Rusya buna izin vermedi. Fransa da Ermenilere tam destek vermekten başka baskı yapamadı. Böylelikle İslâm'a gereği gibi bağlı olmamalarına Türkiye ve Azerbaycan'daki rejimleri kâfir rejimlerinden ilham alan katıksız laik rejimler olmasına ve Amerika Erdoğan'ın Türkiye'si üzerinden oynarken onlar iki ülkeyle iletişim kurmadığı gibi kibri ve Müslümanlara olan nefreti nedeniyle de kendini yalnızlaştırdı.

Amerika ise her iki taraf ile iletişime geçti. Dış işleri bakanı Blinken, "her iki devlet başkanı Aliyev ve Paşinyan ile telefon görüşmesi yaparak diyaloga çağırıldı ve Washington'un Ermeni egemenliğine tam destek verdiğini söyledi. Adil bir barışın sağlanacağını, her iki ülkeye büyük faydalar sağlayacağını ve çatışmaların üzerinden geçen üç yıldan sonra tarih sürecinde en iyiye doğru güçlü bir değişim konumunda olacağını ifade etti." Yani Amerika'nın bölgedeki hâkimiyetine doğru. Amerika Erdoğan aracılığıyla Azerbaycan'ı kazandığı gibi Ermenistan'ı da kazanmaya ve Rusya'nın yörüngesinden koparmaya çalışıyor. Üç yıldan bu yana devam eden savaşın arkasında da Amerika var. Bu nedenle 11 Eylül 2023'te Ermenistan'ın başkenti Erivan yakınlarında 10 gün süreyle Ermenistan ile ortak tatbikatlara başladı. Nitekim bu tatbikatın icra edilmesinden bir hafta önce ilan edildiğinde Rusya'nın buna çok kızması ve eleştirmesi, Ermenistan'ın bu kararı Rusya'ya haber vermeden aldığını ve Rusya'ya bağımlı olmaktan çıkma yolunda olduğunu gösteriyor. Kremlin sözcüsü Peskov 7 Eylül 2023'te şunları söyledi: "Bu tür manevraların bölgede durumun istikrara kavuşmasına veya karşılıklı güven atmosferinin artmasına izin vermediği açıktır... Bölgede garantör olan Rusya görevini sürdürecektir." Bu açıklamanın ardından, Rusya'nın Ermenistan'ın güvenliğini garanti edecek güce sahip olmadığını göstermek üzere Azerbaycan tarafından yapılan müdahale, Rusya'nın fiili olarak da buna sahip olmadığını kendisine olan güvenceyi ciddi anlamda sarstığını gösteriyor.

Diğer taraftan Ermenistan Başbakanı Paşinyan tarafından, Rusya'nın bu yılki Toplu Güvenlik Örgütü tatbikatlarına Ermenistan'ın ev sahipliği yapacağı yönündeki açıklamasını doğrudan yalanlaması üzerine Rusya'yı bu tatbikatı 01-06 Eylül 2023 tarihlerinde Belarus'ta yapmak zorunda bıraktı ve Ermenistan kuvvetlerinin tatbikata katılmasını reddetti. Oysa Paşinyan Rusya'ya ve onun güvenlik garantörlüğüne güveniyordu. Nitekim 2020 yılında Azerbaycan saldırısından sonra 03.05.2021 tarihinde Rus ordusunun Ermenistan'ın güneyinde Azerbaycan sınırına yakın iki yerde konuşlandığını bunun da Ermenistan'ın güvenliği bakımından ilave bir konum oluşturduğunu ilan etmişti. Ermenistan, Rusya'nın kendilerini yüzüstü bıraktığını, güvenliğini garanti edemeyeceğini, Ermenistan'ın dağlar arasında sıkışmış fakir bir halk olduğuna, Azerbaycan'ın askeri gücü, hazırlığı, zenginliği, denizi ve kaynakları bakımından Ermenistan'ın çok üstünde olduğuna Ermenistan'ın sayısının ve hazırlığının az olduğuna inanıyor.

Amerika ise Rusya'nın ayaklarının altındaki halıyı çekip almak için 2020 yılından bu yana Ermeni ve Azeri sorumlular arasında toplantılar yapıyor ve görüşüyor. Nitekim Blinken, Ermeni ve Azeri meslektaşları ile 08.11.2022 ve 20.09.2022 tarihlerinde toplantı yaptı.

Azerbaycan ve Ermenistan, Râşid Halife Ömer ve Osman döneminde fethedilen Müslümanların topraklarıdır. Allah onlardan razı olsun. Ermenilerin, daha önce olduğu gibi Müslümanların koruması dışında, Allah'ın izniyle yakında kurulacak Raşit Hilafet Devleti'nin gölgesinde kalmaları dışında hiçbir güvenlikleri yoktur.

Kaynak: [El-Raye Gazetesi – 462. Sayı - 27/09/2023](#)